

Když bioodpad není odpad

Bude to víc než rok, co kompostovací sekce v Ekodomově vymyslela projekt s provokativním názvem Bioodpad není odpad. Dnes frčí (za finanční podpory magistrátu) na pěti pražských základních a mateřských školách.

Cílem je naučit i ve městě předškolní a školní děti třídit bioodpad, zavést ve škole kompostování a vyrobené hnojivo použít k pěstování.

Některé děti si tak vůbec poprvé samy zkusí vytvořit uzavřený cyklus, v němž odpad vůbec nevzniká. Organická hmota (slupky z banánů, kedluben a pomerančů snědených ke svačině) se totiž nevyhodí, ale zkompostují se na školní zahradě, aby se za nějakou dobu ve formě hnojiva objevily na záhonech, kde se transformují do nových rostlin přinášejících další úrodu.

Pro realizaci projektu jsme se rozhodli použít osvědčenou participativní metodu založenou na respektu k podmínkám a potřebám jednotlivých škol. Tento princip účastníkům umožňuje, aby zrealizovali jen ty části projektu, které ve svém prostředí a situaci považují za smysluplné. Právě tento přístup zřejmě oslovil učitele (a hlavně učitelky), kteří se s námi do projektu pustili a kteří nás během jeho realizace opakovaně „dostávali“ svým nadšeným a spontánním přístupem.

Místo zvonění tu kokrhá kohout

Jednou ze zúčastněných škol byla pražská ZŠ Mohylová sídlící v zahradě pod vzrostlými stromy jen pár kroků od metra na sídlišti Lužiny. Působí tu jako zjevení. Přízemní budova bývalých jeslí pojme neuvěřitelných dvakrát deset tříd, tedy 250 dětí. Vypadá jako vila Vilekula a člověk jen čeká, kdy se objeví kůň, Pipi nebo opice. Když zavřete oči, vnímáte ve vzduchu šťastný, jakoby prázdninový, uvolněný ruch. Téměř neslyšíte dospělé. Našlapují totiž opatrně, asi aby nevyplašili svá dětská přání, která si sem podle všeho přišli splnit. A místo zvonění tu kokrhá kohout... Ba ne, nekokrhá, ale kdyby se naučil hodiny, mohl by. Zatím signalizuje, jak se mu zachce, (na což si prý stěžují obyvatelé okolních paneláků).

Nač si vzpomenete

Když oči zase otevřete, zjistíte, že jste se ocitli v neobyčejné zahradě: Je tu například zvláštní červená kadibudka se srdíčkem ve dveřích, ve které místo záchodu sídlí malá čítárna i s knihovničkou. O kou-

sek dál objevíte luxusní slepičí hotel plný spokojených slepic a domácích vajíček (dar od vděčných rodičů). Hned vedle voní bylinková zahrádka a záhon plný lučních květin. Pro ptáčky tu je voda v keramickém pítku, krmítko i budka, pro čmeláky a zbloudilé včely samotárky hmyzí hotel. Pro bosé nohy hmatový chodníček vysypaný pískem, kůrou, kamínky i šiškami...

Od krmení králíků ke komunitnímu kompostování

Je právě velká přestávka, pročez je fotbalové hřiště plné kluků běžících za míčovou. U zahradního kompostéru JeRy, který sem v rámci našeho projektu přičestoval z Ekodomova, potkáte službičku. Ve známých děrovaných koších určených speciálně ke skladování bioodpadu sem přináší rostlinné zbytky od svačiny, tedy ty, které nestačí spořádat místní králíci. Ti tu vlastně byli historicky prvními zpracovateli bioodpadu. Rodiče se jim naučili nosit „jídl“ z domácností, ale od minulého podzimu, kdy se na zahradě objevil kompostér, si zvykli krmit i ten. Kapacita pro zpracování bioodpadu z domácností se rapidně zvýšila, stejně jako motivace. Začalo se tu naplno pracovat na výrobě kompostu potřebného pro zúrodnění zahrady, na které je skleníček, záhony i čtverečkové zahrádky s bylinkami, které sem přibýly v rámci projektu. Potřeba materiálu způsobila, že se řada rodin (pod vlivem svých dětí) pustila do třídění bioodpadu, který se dále zužitkovává ve škole. Tak se tu vlastně z původního projektu „krmení králíků“ přes „bioodpad není odpad“ nenápadně vyvinulo komunitní kompostování.

Žížalí televize i nákup v bezobalovém obchodě

Nadšení místních učitelky a dětí jsme mohli zažít v rámci projektového dne, k jehož realizaci nás na jaře ZŠ Mohylová přizvala. Ukázalo se, že ekologická témata (včetně kompostování) mohou být prezentovaná opravdu vzrušujícím a zábavným způsobem. V nabídce bylo například pozorování života v kompostu prostřednictvím žížalí televize – mikroskopu s kamerou propojeného do PC, výroba smoothie a muffi-

nů z vlastních zdrojů (bylinek a vajec) nebo nákup v bezobalovém obchodě do vlastních textilních sáčků se stahovací šňůrkou (které předem ušila paní učitelka). Místo dlouhého přednášení o welfare zvířat si děti mohly samy vyzkoušet, jak se asi cítí slepiče chovaná v kleci. Stačilo se nechat na chvíli uvěznit v drátěném kompostéru. Protože správnému stopaři nestačí rozeznávat šlepiče, ale měl by umět číst i v dalších stopách, které po sobě zvířata v přírodě nechávají, měla mezi dětmi velký úspěch originální poznávačka zvířecího trusu. ■

Hana Doležalová, Ekodomov, z. s.
Foto: Ekodomov

SPOLEK EKODOMOV

Nabízí školám i v novém školním roce pomoc se zaváděním kompostování a řadu inovovaných ekologických výukových programů, více informací a kontakty najdete na ekovychova.ekodomov.cz. Pro mladší školní děti pořádáme přírodovědný venkovní kroužek Malý průzkumník přírody, který nabízíme „na klíč“ školám v Praze a okolí, více na malypruzumnik.cz.